

Asbest i bygg- og anleggsbransjen

Ulovlig å sanere asbest uten tillatelse

Arbeidstilsynet

Faktaark

Alle som arbeider innenfor bygg- og anleggsbransjen, kan bli utsatt for asbest. Hvis du tror det finnes asbest på arbeidsplassen, må du som arbeidsgiver eller arbeidstaker stoppe arbeidet og ta kontakt med en person som har den nødvendige fagkompetansen.

I dag er det forbudt å bruke asbest i bygg- og anleggsbransjen i Norge og i EU, men asbestholdige materialer finnes fremdeles i store mengder i eldre bygg. Primært er det bygninger og konstruksjoner fra før 1980 som gir grunn til bekymring. Dette betyr at bygningsarbeidere fortsatt kan bli utsatt for asbest uten å vite om det.

Helserisiko

Asbest er fellesbetegnelsen for en gruppe mineraler som er formet som fibrer som ligner små nåler. Asbestfiber som pustes inn, kan på lang sikt gi alvorlige helseskader som asbestose, lungekreft og brysthinnekreft (mesotheliom). Det er ingen klar faregrense for asbest. Vi vet at jo mer en blir utsatt for asbest, desto større er sannsynligheten for å utvikle asbestrelaterte sykdommer. Det kan gå opp til 30 - 40 år fra en første gang blir utsatt for asbest, til de første tegn på sykdom viser seg.

Kombinasjonen asbesteksponering og røyking øker risikoen for å få lungekreft betydelig.

Hvor forekommer asbest?

Asbest har vært brukt i bygningsplater, både tak- og veggplater, i strukturerte overflatebelegg og maling, golvfliser (vinyl), linoleumsgolv, som varmeisolerings på fyrkjeler, som isolasjonsmateriale for stålskjelettet i bygninger, i ventilasjonskanaler, elektriske installasjoner, varmesystemer (som rørisolering på varmtvannstanker og kjeler), tak- og fasadeplater (eternit og internit), bygningsfasader, takrenner, vann- og kloakkledninger, ventiler, brannslanger, flenser og pakninger som kan være fôret eller forseglet med asbest, toalettetsterner, blomsterkasser og asbestpapir til fôring osv.

Arbeidstakere i risikogruppen

Alle som oppholder seg i områder som forurenses av asbest, kan være utsatt for risiko. Grupper som er særlig utsatt er blikkenslagere, rørleggere, varmeingeniører, elektrikere,

isolatører, snekkere, teppeleggere og montører av andre golvbelegg, vedlikeholdspersonale og vaktmestere, taktekkere, rengjøringspersonale på byggeplasser, de som rydder branntomter og andre yrker som krever adgang til takhulrom, hulromspanel og andre områder der støv hopper seg opp.

Arbeidsgiveren skal kartlegge

Arbeidsgiveren skal på forhånd undersøke om arbeidet kan medføre risiko for eksponering for asbeststøv. Dette innebærer blant annet at arbeidsgiveren skal kartlegge hva slags materiale det skal arbeides med. Arbeidsgiveren bør derfor begynne med å innhente opplysninger fra byggets eller installasjonens eier, jf. forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §§ 1-1 og 7-1.

Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften) § 7 stiller også krav: Før oppstart av arbeidet på bygge- eller anleggsplassen skal byggherren påse at det utarbeides en skriftlig plan for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø som beskriver hvordan risikoforholdene i prosjektet skal håndteres. Planen for sikkerhet, helse og arbeidsmiljø skal være lett tilgjengelig og gjøres kjent på arbeidsplassen. Planen skal oppbevares i seks måneder etter at bygge- eller anleggsarbeidet er avsluttet

Spesiell tillatelse

Bare firma med tillatelse fra Arbeidstilsynet kan fjerne (sanere) materialer som inneholder asbest, jf. forskrift om utførelse av arbeid § 4-3.

På www.arbeidstilsynet.no/afr finner du opplysninger om hvilke firma som har slik tillatelse.

Det er viktig at aktuelle aktører som for eksempel byggherre eller arbeidsgiver går gjennom byggeplanene for å gjøre seg kjent med tidligere utført arbeid, rådføre seg med andre personer som for eksempel arkitekter, vaktmester, verneombud eller eventuelt leie inn en kompetent person til å ta prøver for å se om det er asbestholdige materialer i bygningen.

Prøver skal bare tas av kvalifiserte personer som har den nødvendige opplæringen. Gå ut fra at det er asbest i materialet dersom du er i tvil. Hvis det er asbest i bygningen, skal det gjøres tiltak for å sikre at ingen blir utsatt for den.

Tiltakene mot asbest kan blant annet være:

- å føre et løpende register over hvor asbesten finnes i bygningen (registrere både type og lokalisering)
- å merke asbestholdige installasjoner og materialer på stedet når særlige hensyn tilsier dette
- å vurdere risikoen for asbesteksponering fra alle asbestholdige materialer i bygget
- å utarbeide og gjennomføre en plan for hvordan de asbestholdige materialene skal håndteres (innkledning eller fjerning), samt revidere planen regelmessig
- å gi håndverkere og andre som engasjeres til å arbeide i bygningen alle relevante opplysninger før de begynner å arbeide på stedet.

Lovgivning

- Arbeidsmiljøloven § 3-1
- Forskrift om organisering, ledelse og medvirkning §§ 1-1, 2-1, og 7-1 (best.nr. 701)
- Forskrift om utførelse av arbeid, særlig kap. 4 *Asbestarbeid* (best.nr. 703)
- Forskrift om tiltaks- og grenseverdier (best.nr. 704)
- Forskrift om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- eller anleggsplasser (byggherreforskriften, bestillingsnummer 599) §§ 7, 8 og 18.

Forskriftene kan leses, lastes ned eller bestilles på Arbeidstilsynets nettsider.

Mer informasjon om asbest

Du finner mer informasjon om asbest på Arbeidstilsynets nettsider: www.arbeidstilsynet.no/asbest